Ulkoasiainvaliokunta

Perjantai 4.6.2021 klo 10.30—12.50

Läsnä
puheenjohtaja Mika Niikko ps
varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Kimmo Kiljunen sd
jäsen Johannes Koskinen sd (1, 2) (3 osittain)
jäsen Petteri Orpo kok (1, 2) (3 osittain)
jäsen Tom Packalén ps (4, 5) (3 osittain)
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Juha Sipilä kesk (4, 5) (3 osittain)
jäsen Ville Tavio ps
varajäsen Sakari Puisto ps
varajäsen Elina Valtonen kok (1, 2) (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Tiina Larvala
valiokuntaneuvos Jonna Laurmaa

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 14 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2020 vp

Valiokunnan lausunto HaVL 11/2021 vp
Valiokunnan lausunto TuVL 2/2021 vp
Valiokunnan lausunto PuVL 2/2021 vp
Valiokunnan mietintöluonnos Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko ; A 3

Sihteeri esitteli mietintöluonnoksen.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen muutettuna.

Yksityiskohtainen käsittely alkoi 3.6.2021, joten osa muutoksista on torstain 3.6.2021 pöytäkirjassa

Kpl 20: Ed. Hopsun esityksestä muokattiin ensimmäinen virke muotoon ”Ulkoasiainvaliokunta korostaa ihmisoikeusperustaisuuden keskeisyyttä selonteossa ja painottaa ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen edistämisen tärkeyttä ja toteaa niillä olleen jo pitkään vahvan aseman Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, mukaan lukien kehityspolitiikassa.”

Kpl 32: Ed. Tuomiojan ehdotuksesta lisättiin uusi virke, joka tulee ennen kappaleen viimeistä virkettä. Lause kuuluu: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että puolustusyhteistyö tapahtuu EU-rakenteiden puitteissa, eikä luo uusia jakolinjoja unionin sisälle”.

Kpl 36: Ed. Biaudet’n ehdotuksesta ja ed. Tuomiojan täydentämänä muokattiin kolmas lause kuulumaan: ” Pohjoismaisen arvopohjan merkitys korostuu tilanteessa, jossa ihmisoikeuksien, demokratian, oikeusvaltion, tasa-arvon ja kestävän kehityksen periaatteita haastetaan laajalti”.

Kpl 36 b: Ed. Biaudet’n ehdotuksesta lisättiin uusi kappale kappaleen 36 perään kuulumaan: ”Ulkoasiainvaliokunta yhtyy selonteon kirjauksiin laajan pohjoismaisen yhteistyön tärkeydestä. Selonteossa asia todetaan seuraavasti: Pohjoismaiden kanssa etsitään keinoja vahvistaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Yhdessä edistetään kestävää kehitystä ja haetaan ratkaisuja keskeisiin globaaleihin haasteisiin, kuten ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen sekä teknologiseen kehitykseen liittyviin kysymyksiin. Pohjoismaat voivat toimia ilmastopolitiikassa globaalina esimerkkinä, ja niiden tiivis yhteistyö muun muassa ilmasto- ja ympäristökysymyksissä edesauttaa uutta teknologiaa tarjoavien pohjoismaisten yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille. Huoltovarmuusyhteistyötä tiivistetään. Kansainvälistä vaikuttavuutta lisätään yhteisesiintymisillä ja yhteisillä aloitteilla ja tilaisuuksilla sekä tekemällä kansainvälisissä kysymyksissä läheistä, kaikki tasot kattavaa yhteistyötä eri foorumeilla. Pohjoismaiden on oltava maailman parhaiten integroitunut alue.”

Kpl 38: Ed. Arhinmäen esityksestä ja ed. Tuomiojan muokkausehdotuksin muokattiin kappaleen loppua. Keskustelun päätteeksi teksti muotoutui seuraavaksi: ”Ulko- ja turvallisuuspoliittisen keskustelun syventäminen Ruotsin kanssa on tärkeää. Suomen ja Ruotsin turvallisuuspolitiikan yhdensuuntaisuus suhtautumisessaan Natoon on luonteva ja hyväksi molemmille maille”.

Kpl 39: Ed. Tuomiojan esityksestä muutettiin lopun ilmaisu ”tekevät saumatonta yhteistyötä” muotoon: ”ovat luonteva pohja yhteistyön syventämiselle”.

Siirrettiin kpl 42 (b) keskustelun päätteeksi, on uusi kappale 45 (b).

Kpl 49: Ed. Kiljusen esityksestä muutettiin alku kuulumaan seuraavasti: ”Ulkoasiainvaliokunta kuuli asiantuntija-arvioita, joiden mukaan jatkuvuus edellisen hallinnon linjausten kanssa määrittää Yhdysvaltain kansainvälisen politiikan monia osa-alueita. Maa käyttää huomattavasti voimavaroja sotilaalliseen varustautumiseen ja ulkoiseen vaikuttamiseen”.

Kpl 50 ja 50 b: Yhdistettiin keskustelun päätteeksi kappaleet. Aiempi teksti kohdasta 50b kuuluu nyt: ”Suurvaltakilpailun leimaamassa kansainvälisessä politiikassa yhteistyö samanmielisten maiden kanssa sekä niiden välillä vallitsevan luottamuksen merkitys kasvavat. Valiokunta katsoo, että Suomen osallisuutta tässä yhteisössä on syytä korostaa.”

Kpl 59 b: Ed. Tuomiojan ehdotuksesta muokattiin toinen virke kuulumaan: ”Valiokunta katsoo selonteon tavoin, että näiden alueiden kehitysmahdollisuudet ja turvallisuustilanteet ovat yhteydessä toisiinsa ja siten näkökulma on ymmärrettävä. ”

Kpl 59 d: Ed. Hopsun ja Biaudet’n ehdotuksesta muokattiin kappale kuulumaan: ”Ulkoasiainvaliokunta painottaa laajemminkin Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen monialaisen yhteistyön tärkeyttä Suomelle niin ulko- ja turvallisuuspoliittisten kuin taloudellisten sekä kulttuuri- ja ympäristöalan tavoitteiden edistämiseksi. Yhteistyön tiivistäminen on tärkeää myös EU:ssa. Lisäksi kahdenvälisen yhteistyön tiivistäminen Baltian maiden kanssa on tärkeää.”

Kpl 60 a: Ed. Hyrkön ehdotuksesta lisätiin uusi kappale: ”Arktisen alueen erityisosaamista on hyödynnettävä ja Suomelle luontevaa työtä tehostettava arktisen alueen inhimillisen ja ympäristön turvallisuuden vahvistamiseksi. Alkuperäiskansojen oikeuksien toteutuminen ja ympäristön kunnioittaminen on edellytys onnistuneelle arktiselle yhteistyölle.”

Kpl 60 b: Ed. Hyrkön, Sipilän , Tuomiojan ja Biaudet’n ehdotuksista muokattiin kappale muotoon: Arktisella alueella tulee edistää kestävää yritystoimintaa luonnon ja ympäristön kantokyvyn rajoissa. Taloudellinen toiminta ja työpaikkojen luominen on tärkeää alueen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Arktiselta alueelta löytyy tärkeitä kriittisiä raaka-aineita, kuten harvinaisia maametalleja muun muassa akkuihin, matkapuhelimiin ja tietokoneisiin. Luonnonvarojen hyödyntämisellä silloin kun se tapahtuu alueen herkkää ekologista tilannetta ja alkuperäiskansojen oikeuksia ja asemaa kunnioittavalla tavalla voi olla suuri merkitys koko alueen omavaraisuuden ja kilpailukyvyn kannalta.

Kpl 60 c: Ed. Hyrkön ehdotuksesta poistettiin kappaleen kaksi ensimmäistä virkettä.

Kpl 61: Ed.Tuomiojan ehdotuksesta muokattiin kolmas virke muotoon: ”On tärkeää, että Suomi pyrkii osaltaan löytämään keinoja vuoropuhelun lisäämiseksi myös turvallisuuspolitiikasta alueen keskeisten toimijoiden välillä ja sitä kautta säilyttämään alueen suurvaltajännitteiden ulkopuolella.” Ed. Kiljusen esityksestä poistettiin kappaleen kaksi viimeistä virkettä. -

Kpl 68: Ed. Arhinmäen esityksestä lisättiin sanan suojavarusteiden jälkeen teksti ”, lääkkeiden ja rokotteiden ”. Tämän jälkeen teksti jatkuu muuttamattomana.

Kpl 68 (b): Ed. Tuomiojan esityksestä vaihdettiin kappaleen viimeinen sana sanaksi ”selkeyttää”. Lisättiin tämän perään tekstiä samaan lauseeseen ed. Hopsun esityksestä seuraavasti: ”ja mahdollisia lainsäädännön kehittämistarpeita tulee tarkastella”.

Kpl 81 Ed. Hyrkön ja Puiston ehdotuksista poistettiin viimeinen virke.

Kpl 82: Ed. Hopsun, Hyrkön ja Biaudet’n ehdotuksista muokattiin toinen virke muotoon: ”Selonteossa asetettujen tavoitteiden edellyttää aktiivista vaikuttamista Euroopan Unionissa ja yhteistyötä pohjoismaiden kesken, sekä asiakohtaisesti yhteistyötä samanmielisten maiden ryhmien kanssa. ” Ed. Hopsun ehdotuksesta lisättiin toiseksi viimeiseen virkkeeseen maininta myös Pariisin ilmastosopimuksesta.

Kpl 83: Ed. Hopsun esityksestä lisättiin toiseen virkkeeseen myös maininta koulutuksen roolista Suomen kehityspoliittisissa tavoitteissa.

Kpl 84: Ed. Kiljusen esityksestä lisättiin maininta Euroopan neuvoston parlamentaarisesta yleiskokouksesta. Ko. kohta tekstissä kuuluu nyt: ”Suomen Euroopan neuvoston ja Etyjin parlamentaaristen yleiskokouksien valtuuskuntien toiminta”

Kpl 86 b: ”. Ed. Kiljusen esityksestä muutettiin kappaleen sanojen ”voimistuvaa vastarintaa” jälkeen tuleva teksti seuraavaksi: ”monissa maissa, ml. eräissä Euroopan unionin jäsenmaissa”. Lisättiin sanan ”vammaisten oikeuksien” perään teksti ”seksuaalioikeuksien” ed. Hyrkön esityksestä. Lisättiin kappaleen tekstin ”ulko- ja turvallisuuspoliittisissa toimissaan” perään ed. Pelkosen esityksestä teksti ”sekä EU-politiikassa”.

Kpl 92: Ed. Biaudet’n esityksestä ja ed. Kiljusen täydentämänä muokattiin jälkimmäinen lause kuulumaan seuraavasti: ”Suomen on arvioitava omien lähtökohtiensa kannalta harjoitusten ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista signaalimerkitystä.”

Kpl 93: Ed. Pelkosen ehdotuksesta muokattiin toinen virke kuulumaan seuraavasti: ”Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa globalisaation negatiiviset vaikutukset, taloudellinen epävarmuus ja protektionismi ovat lisääntyneet.”

Kpl 93 b: Ed. Pelkosen ehdotuksesta lisättiin kolmanteen virkkeeseen ”Euroopan unionin puitteissa” ennen ponnisteluja WTO:n uudistamiseksi. Ed. Tuomiojan ehdotuksesta poistettiin viimeinen virke.

Kpl 93 c: Ed. Tuomiojan ehdotuksesta lisättiin toiseen virkkeeseen sanan ”painottaa” jälkeen ”nykytilanteessa myös EU:n kahdenvälisten ja alueellisten kauppasopimusten merkitystä… ”

Kpl 94: Ed. Hopsun esityksestä lisättiin ilmastotavoitteiden perään ” ja luonnon monimuotoisuustavoitteiden”.

Kpl 94 b: Ed. Biaudet'n esityksestä lisättiin uusi virke nykyisen toisen virkkeen perään: ”Myös kehitysyhteistyön kautta avautuu mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille ja osaamiselle

Kpl 95: Ed. Tuomiojan ja ed. Puiston esityksestä muokattiin teksti ensimmäisen virkkeen jälkeen kuulumaan seuraavasti: ”Nopeasti muuttuva toimintaympäristö alleviivaa valiokunnan näkemyksen mukaan tarvetta Suomen riittävästä edustautumisesta sekä tutkija- ja analysointiresursseista huolehtimiseen jne. Tähän kokonaisuuteen liittyy olennaisesti myös Suomen edustustoverkosta ja sen resurssoinnista huolehtiminen ja sen vahvistaminen tarvittaessa.”

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Muut asiat

-

5. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on keskiviikkona 9.6.2021 klo 11.00

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Tiina Larvala